

„TAJNA VJERE”

(Uz encikliku Pavla VI »Mysterium fidei« od 3. IX 1965)

SUMMARY: Relationes inter Eucharistiam et Ecclesiam profundius indagare necnon fidelium partes in Liturgia, praesertim in oblatione Sacrificii Missae magis actuosas facere, speciale est ac altum officium Concilii Vaticani II. Paulus VI ardentem monet fideles omnes ne falsi nominis scientia vel novitatum amore seducantur. Mysterium Eucharistiae semper ut mysterium habendum et adorandum sicut convenit doctrinae fidei quae Christum ibi »vere, realiter ac substantialiter« praesentem confitetur. Haec praesentia speciale est mysterium ac quaedam miraculorum summa. De augustissimo hoc mysterio recte quoque est loquendum. Adsunt termini saeculorum quasi usu consecrati. Ab his recedere nefas est. Nec fidelium munus in oblatione Sacrificii Missae minuendum sed augendum. Offerant et ipsi, in unione cum sacerdote, sacrificium Deo omnipotenti. Offerant quoque seipsos. Quid, tandem, motui oecumenico magis conveniens quam gratiam unionis omnium in Sacramento unionis, quod est Eucharistia, semper impensius quaerere?

Drugi vatikanski sabor je u toku. Njegovi se plodovi predavaju budućnosti. U našoj duši snažno odjekuju njegovi pozivi, savjeti i sl. Uočujemo njegovu zenitnu točku u dosadašnjem radu: liturgijsku obnovu. Središte te točke nalazi se u nauci i činjenici **aktivnog sudjelovanja** vjernika u sv. misi i općenito u liturgiji. Svi vjernici su pozvani da prošire krug svoga »Ja« te se ukllope u zajedničko velebno djelo, da postanu aktivni faktori u odvijanju onoga »opus Dei«. Na taj način oni postaju faktori i one duhovne renesanse što je doživljuje Kristova Crkva.

Označimo poblizje to aktivno sudjelovanje vjernika. Ne radi se samo o tome da vjernici zajednički i glasno mole ili pjevaju. Traži se mnogo više. Traži se da u sv. euharistiji — srcu, centru sv. liturgije — nađu trajnu hranu svojoj duši. Zar da se za to zatvore u sebe? Ne, nego da osjete fluid života iznad sebe i oko sebe: života u Bogu i života s ostalom braćom u Kristu. Života u Bogu i za Boga, jer Bog je ŽIVOT. Ali i života s ostalom braćom, jer kršćanin po svojoj definiciji pripada i svome bližnjemu. Nije li Krist združio život ljubavi prema Bogu i bližnjemu u jedan život? I rekao je da u tim dvjema zapovijedima stoji sav Zakon i Proroci (Mt 22,40). Ako nam briga za braću nije dovoljno izražena u zapovijedi ljubavi, sjetimo se pravednosti. Krist je usvojio vrhovno načelo prirodnog moralnog zakona: Čini drugomu što želiš da on tebi učini — ne čini drugomu što ne želiš da on tebi učini. I za taj zakon želi da sadrži sav Zakon i Proroke (Mt 7,12).

Aktivno sudjelovanje u sv. misi označuje sjedinjenje vjernika s Bogom i međusobno. Na krštenju postali su »novo biće« (2 Kor 5,17). To novo biće ucijepljeno je u Krista; postalo je njegovim vječnim udom. Time je nerastavljivo združeno i sa svojom braćom u Kristu. Krštenje dijeli kršteniku osobnu posvetu, kao neko osobno svećeništvo. Vjernik je pozvan da aktivno sudjeluje u sv. misi tako da **ujedinjuje svoju nakanu s nakanom svećenika te prinosi Žrtvu Bogu za spas svoje duše i za spas čitavog čovječanstva.**

Drugi vatikanski sabor može se ponositi da je uz gore spomenute ideje naglasio također potrebu da se što dublje prodire u otajstvo odnosa između sv. euharistije i Crkve. Ne zaboravimo: Krist je Bog, onaj Vječni koji se spustio do čovjeka da s njim proboravi nekoliko godina u granicama vremena. Međutim, Krist je ostavio u vremenu više vječnih vrednota. Crkva ostaje do svršetka svijeta, i prijeći će u slavu u nebu. Vjernici primaju pomazanje vječnosti u karakteru na krštenju. Sudjeluju u proširenju Žrtve kao vječni svećenici.

Euharistija je pečat i faktor vječnosti. Krist ostaje u euharistiji trajno prisutan. Pruža kruh koji zasićuje do vječnosti, vino koje napaja do vječnosti (Iv 4,13;6,52). Duša se napunja milosti, a milost je vječna vrednota. Daje se i zalag vječne slave. Ostvaruje se jedinstvo svih vjernika, svih ljudi. Euharistija je kao prva stanica jedinstva na putu do onog vječnog jedinstva svih blaženika u vječnom životu, kada će se potpuno ostvariti želja Kristova da »svi budu jedno«.

»DA VAS TKO NE ZAVEDE«

Krist je upozorio svoje učenike da se nikada ne povedu za vanjštinom, za imenom (Mt 24,4). To upozorenje vrijedi osobito u presudnim časovima, u temeljnim pitanjima života. Što veća pogibelj — to potrebni oprez.

Ima i danas teoloških pisaca koji nastoje prodirati u sadržaj euharistijske tajne. Ima ih koji bi htjeli prilagoditi način izražavanja nauci drugih religija, da bude lakši dijalog s tim religijama. A ima ih, to je bez sumnje, koji su željni »novotarija« a da tradicionalnu nauku nijesu dobro usvojili. Ti su kao na valovima koje vjetar podiže i tamo amo goni (Jak 1,7). Nikakvo čudo da poneki nastoje oslabiti definiranu crkvenu nauku o euharistiji. Ima ih koji bi htjeli barem to da se temeljito izmijenjeni način izražavanja, da se potisne stoljećima ustaljena terminologija.

Navedimo neke primjere. Razumljivo je da se neki zanose za onim što je »zajedničko« — komunitarno. Može li se zbog toga nijekati vrijednost privatnoj misi a da se sva vrijednost prebaci na zajedničku ili komunitarnu misu? — U ovo naše doba ljudi su skloni cijiniti ono što je vidljivo, opipljivo. Sfere nevidljivoga, duhovnoga i nebeskoga kao da ne opstojе. Našlo se pisaca o teološkim pitanjima koji govore o simbolizmu u euharistiji, u sv. misi te su skloni umanjiti vrijednost riječi »vere, realiter ac substantialiter«, kojima je Tridentiski sabor izrekao prisutnost Kristovu u euharistiji. — Nedostatak filozofije i metafizike nagoni neke da nerado govore o transupstancijaciji ili pretvorbi, pa bi željeli da se govori o »transsignificatio« ili »transfinalizatio«, tj. o drugom značenju,

o drugoj svrsi, ali ne o drugoj supstanciji — U svrhu približavanja nekim drugim religijama, neki smatraju da se ne smije govoriti o prisustvu Kristovu poslije mise, poslije posvećenja ili poslije pričesti.¹

»HOĆETE LI I VI OTIĆI?«

Kada je Krist izložio svoju misao i nakanu o euharistijskoj tajni, mnogi su ga učenici ostavili. Za njih je to bio govor bez sadržaja. Nijesu ga mogli shvatiti, a vjera još nije bila preobrazila njihovo naravno shvaćanje.

Pravi vjernik zna da je euharistija doista tajna vjere. Danas kako i ranije, a tako će biti do konca svijeta. Ne samo tajna nego i skup mnogih čudesa, bogatih čudesa nadnaravne zbiljnosti. Takve zbiljnosti, da je može prihvatiti samo duša pomognuta milošću. Potrebno se izdignuti nad ono što javljaju osjetila. Čvrsto se držati riječi Svemogućega. Na Kristov upit: »Hoćete li i vi otići?« — samo je jedan odgovor ispravan: »Gospodine, ti imaš riječi života vječnoga« (Iv 6,68). Samo jedna je molitva najpotrebnija: »Gospodine, daj nam više vjere« (Lk 17,5)

»GOSPODINE, NAUČI NAS ... «

Jedan od Kristovih učenika zamolio je Krista da učenike nauči moliti (Lk 11,1). Vjera je kao molitva. Potrebno je moliti Krista da nas nauči moliti i govoriti. Sami to nijesmo sposobni. Vjerske tajne su Božja živa i životvorna riječ među ljudima. Tko će ih izreći?

Poučila nas je Crkva, kojoj je Krist predao dužnost naučavanja. Crkva nas opominje da se držimo ustaljenog načina izražavanja, da ne bismo — služeći se neispravnim izrazima — povrijedili pravi sadržaj vjerske istine. Nekontrolirana sloboda u izražavanju dovodi lako do zabluda u pitanju značenja vjerskih izraza. Relativizam u vjerskom naučavanju protivi se dostojanstvu vjere, časti Božjoj (Denz, Ind. syst. A 9bb).

Nikakav poziv na napredak znanosti ne može opravdati odstupanje od »posvećenih« izraza kojima izričemo glavna otajstva vjere. Vjera se ne mijenja kako se mijenjaju filozofski sistemi. Ustaljene formule ili načini izražavanja nijesu vezane uz određenu kulturnu formu. Nijesu vezane uz određenu fazu znanstvenog napretka. Nijesu svojina neke teološke škole. Te formule, ti izrazi baština su stoljeća. U njima je sadržano opće iskustvo, opće shvaćanje. Sva vremena i svi krajevi mogu ih shvatiti. Ti se izrazi mogu pročišćavati, ali nikada nije dopušteno izražavati

---

1. Zablude navedene u ovim primjerima predstavljaju jedno područje na kojemu se očigledno odražavaju zablude tzv. »nove teologije«. Mnogo je puta tu »teologiju« odbacio Pija XII, jasno i odlučno, a Pavao VI je pod izrazom »nova teologija« zahvatio sve one koji »sumnjaju ili niječu vrijednost tradicionalnog naučavanja Crkve a izmišljaju nove i neodržive teologije« (u govoru od 1. travnja 1965). — Prva od navedenih zabluda pretjeruje pojam »socijalnoga« na štetu »pojedinačnoga«. Druga zabluda jest davno zabačeni neosakramentalizam i neosimbolizam Casela, Voniera i drugih. — Treća zabluda izravno se pripisuje Sohngenu. — Četvrta je svojstvena svima koji traže putove sporazuma s protenstanzijom, ali pri tome zaboravljaju programatske riječi Pija XII: »Quod immutabile est, nemo turbet et moveat« — neka nitko ne dira u ono što je nepromjenljivo.

nešto što se protivi objektivnom smislu već objavljenih i prikazanih vjerskih istina. Tako nas uči Crkva (Denz 3020; 3883 itd.).²

MISA — EUHARISTIJSKA TAJNA

Kristova žrtva na križu bila je jedna. U misi se primjenjuju zasluge Kristove na križu. Tijelo Kristovo je prikazano Ocu. Krv Kristova utvrdila je novi ugovor saveza Boga s ljudima. Zauvijek! Misa je, dakle, bitno povezana sa žrtvom na križu. Od nje prima vrijednost. »Činite to meni na uspomenu« — to znači da sakramentalni prinos Krista-žrtve u misi mora trajati do konca svijeta. Vizija Malakije postaje činjenicom (Mal 1, 11).

Kristova Crkva usvojila je Kristovu zapovijed. Prvi vjernici bili su postojani u »lomljenju kruha i u molitvama« (Dap 2,42). Njihove su duše osjetile blagodati te tajne, jer »mnoštvo vjernika bilo je jedno srce i jedna duša« (Dap 4,32). Jedinstvo vjernika pretpostavlja jedinstvo s Kristom. Euharistijska žrtva je »zajednica« tijela i krvi Kristove (1 Kor 10,16). Zavisno od žrtve na križu, i euharistijska, misna tajna vrijedi za otpuštanje kazna za grijeha, za ispaštanje, za prošnju svih potreba, za otkup duša pokojničkih, za grijeha cijeloga svijeta.

Vjernici nastupaju kao žrtvovatelji, prinosioci žrtve. Ali oni i sebe prinose kao žrtvu. To je zahtjev njihova svećeništva.³ To sve ima vjernike potaknuti da svoju pripadnost Crkvi shvate na dinamičan način. Da osjete teret, doista »laki teret«, svoga dostojanstva. Dostojanstva odgovornosti. Jer Krista je ljubav nagnala da se žrtvuje za druge. To isto mora poticati vjernike da ne žive za sebe, nego da se žrtvuju za druge. Svetost im je dužnost. Potrebe duša zovu. Apostolat riječi i djela mora biti njihova dnevna zapovijed.

Iz ovoga slijedi da je misa po svojoj naravi komunitarna ili društvena akcija. Nikada se misa ne može promatrati kao nešto vrijedna samo za svećenika, eventualno još i za ministranta. Ne. I u privatnoj misi, u onoj sa samim ministrantom, ostvaruje se prinos žrtve od Krista i Crkve. Od svih vjernika. Svi su s Kristom skupa ukopani po krštenju u smrt (Rim 6,4). Svi vjernici, kao udovi jednog tijela, zajedno trpe (1 Kor 12,26), zajedno dijele baštinu, zajedno se proslavljaju s Kristom (Rim 8,17). I u onoj »privatnoj« misi Crkva, tj. vjernici prikazuju i sebe kao žrtvu za sve ljude. Čovječanstvo je bilo prisutno na Kristovoj zadnjoj večeri. Predstavljali su ga ona dvanaestorica apostola. Ono je prisutno i u svakoj misi, jer se Krist žrtvovao za sve. Da svi ljudi dođu u jedinstvo s Ocem. Nije li sv. misa doista trajno i veliko »vjenčanje zemlje s nebom«?⁴

2. Ovim idejama Pavao VI očituje specifični cilj ove enciklike. Ona je upravljena Crkvi kao opomena da vjernici ne slijede zablude »nove teologije« na ovom području. U pitanju vrijednosti klasične terminologije Papa stoji na stajalištu Pija XII, izraženom osobito u enciklici »Humanis generis« od 12. VIII 1950.

3. Jedna od zabluda »nove teologije« jest u tome što ona nastoji nivelirati hijerarhijsko svećeništvo i svećeništvo vjernika. Pavao VI opominje da uvijek treba držati na pameti razliku (ne samo po stupnju nego i po naravi) između svećeništva vjernika i hijerarhijskog svećeništva. Vidi: Denz, Ind. syst. J 8a, 8d; napose br. 3849—3853.

4. Zastupnici »nove teologije« odbacuju vjekovnu kršćansku metafiziku i deduktivnu metodu u teologiji. Na njeno mjesto postavljaju neku egzistencijalističku filozofiju i pozitivnu metodu. Zbog toga

TAJNA KRISTOVE PRISUTNOSTI

Krist se ne može odijeliti od Crkve. Prisutan je u Crkvi kad ona moli. Prisutan je u vjernicima kada dijele milostinju, kada trpe za svoga bližnjega. Prisutan je u duši po vjeri. Krist je prisutan u riječima onog propovjednika, onog misionara. Krist prosvjetljuje hijerarhiju dok upravlja »Božjim narodom«. Prisutan je kad se u njegovo ime prinosi sv. misa i dijele sakramenti.

Prisutnost Kristova u euharistiji je osobite naravi. Pod prilikama kruha i vina Krist je prisutan zbiljski, stvarno, supstancijalno, s dušom i tijelom. Prisutan je tu onaj Krist koji je za nas trpio i uskrsnuo. Nije dovoljno reći da je prisutan simbolično, ili duhovno, nego »vere, realiter ac substantialiter.«

Krist je prisutan pod prilikama kruha i vina snagom riječi euharistijske pretvorbe. Nalazimo se pred prizorom neke vrste stvaranja. Ne iz »ništa«, nego iz kruha i vina, dakle iz onoga što je »nešto« u nešto drugo. Poslije pretvorbe čestice kruha i vina su »nova ontička stvarnost«.

Što se čudimo? Zar nije lakše, ljudski govoreći, pretvoriti **ovo** u **ono** nego stvoriti nešto iz »ništa«? Stvoritelj je iz ništa stvorio što nije opstojalo, pretvorba pretvara ono što opstoji u ono što ne opstoji prije neg su izgovorene riječi pretvorbe. Bijedni se ljudi zadovoljavaju da mogu mijenjati izgled raznih stvari. Oni su kao lončari. Pa i oni koje nazivamo »stvaraocima«. Samo Bog zahvaća integralno bitak i može ga proizvesti bez ikakava vanjskog pomagala. Svemoguća riječ Božja nije vezana ograničenošću stvari.

Vjera kroz stoljeća tako vjeruje. I poslije nego je svršio prinos Žrtve u sv. misi — vjernici se klanjaju preostalim česticama kao što se klanjaju Bogu.⁵ Čuvaju se svete čestice. Javno se časte u ophodima. Pod tim česticama vjernici vide euharistijsko ostvarenje onog obećanja: »Ja sam s vama u sve dane — do svršetka svijeta« (Mt 28,20). Tu je Krist kao veza jedinstva duša s Bogom, kao zalag nebeskih radosti. Tu je on u našoj sredini, u nama.

PROMICATI EUHARISTIJSKI KULT

Prije svega ispravnu vjeru u euharistijskog Boga. Vjeru kakvu nas uči Crkva. Od nje znamo što ćemo vjerovati i kako ćemo vjerovati. Ona nas upućuje kako ćemo govoriti o istinama vjere. Kako ćemo se izražavati. Kako ćemo vjeru prikazivati nevjernicima.

Poslušajmo glas učitelja i pastira. Pavao VI nam je progovorio i o tom pitanju. Upozorio nas je da ne slijedimo krive ili sumnjive nauke. Naučio nas je da pazimo kako ćemo se izražavati o euharističkoj tajni.

---

oni postaju velikim pobornicima liturgizma, koji se npr. u ovoj točki očituje u tom da se privatnim misama smanjuje ili daopće nijeće vrijednost. Sva i jedina vrijednost se pripisuje komunitarnim, skupnim misama, uz prisustvo vjernika.

5. Neki nerazboriti pisci o teološkim pitanjima, pobornici »nove teologije«, došli su do toga da se usuduju posumnjati ili zanijekati prisutnost Kristovu pod česticama kruha i vina poslije mise. Takav postupak prouzrokuje i Sv. Ocu velike duševne boli. Njegova je, ipak, taktika uvjerenja a ne osude, niti disciplinski postupak. Dokle? Ne zna se, ali je očito da je samovolja nekih pisaca prešla mjeru. Vidi o toj vjerskoj istini jasno naučavanje Crkve — kod: Denz. Ind. syst. J 5bb.

Pozvao nas je na pobožnost prema euharistiji. Središnja točka u crkvi jest oltar; središnja točka u duhovnom životu Crkve jest euharistija. Svi oblici pobožnosti neka se sastaju i neka smjeraju prema ovoj pobožnosti. Euharistija je sakrament sjedinjenja. Jedinstva duše s Bogom, jedinstva vjernika u jednoj vjeri, jednoj ljubavi. Središte obreda, središte srdaca.

Ekumenska ideja ne može naći prikladnije sredstvo za uspjeh negoli je euharistijska milost: milost jedinstva. Svaka pričest morala bi biti prigoda da se pokaže eklezijalni duh svakog vjernika. Neka sebe prinese za žrtvu Bogu ugodnu, za mir i jedinstvo svih ljudi (1 Kor 1,10) na zemlji kao zalag jedinstva u nebu.

Uredništvo